

Bewust stoppen met eten en drinken ‘doodnormaal’? Nee!

Katholiek Nieuwsblad, 14 februari 2024

door Astrid Broeders en Jeanette Pasma, palliatief verpleegkundigen in Hospice Rozenheuvel te Rozendaal

Bewust stoppen met eten en drinken voor een zelfgekozen levenseinde wordt de maatschappij binnengebracht als iets goeds. Een gelovig tegengeluid mag niet ontbreken.

Waarschijnlijk heeft u het een en ander meegekregen over de nieuwe ontwikkelingen in ons land, waarbij bewust stoppen met eten en drinken wordt gebracht als een ‘goede’ manier om te sterven.

In januari is de hernieuwde richtlijn hierover uitgebracht, die onderschreven is door artsenfederatie KNMG en een aantal beroepsverenigingen. Heel laagdrempelig komt dit gedachtegoed als iets ‘goeds’ binnen in de medische wereld.

Wat opvalt is dat het proces beschreven wordt als ieder ander ziektebeeld dat leidt tot de dood, terwijl het toch principieel iets anders is. Het bewust stoppen met eten en drinken om het levenseinde te bespoedigen wordt in de handreiking gelijkgesteld met het weigeren van een behandeling. Daarnaast wordt er benadrukt dat er een verschil is tussen (hulp bij) zelfdoding en iemand bijstaan die bewust stopt met eten en drinken om het levenseinde te bespoedigen.

Zorgelijke toename

In ons hospice, waar nadrukkelijk geen ruimte is voor euthanasie, zien we een zorgelijke toename van mensen die bewust willen stoppen met eten en drinken om zo het leven snel te beëindigen. Een terminaal zieke gaat vanzelf minder eten en drinken, omdat het lichaam dat niet meer verdraagt. Dit is een natuurlijk proces.

In deze nieuwe ontwikkeling is er iets anders aan de orde. De mensen die worden opgenomen omdat ze stoppen met eten en drinken doen dit meestal vanwege psychisch lijden, vanwege eenzaamheid of uit wanhoop, maar zijn op dat moment niet terminaal ziek.

Daarbij wordt alleen onderbelicht hoe zwaar deze weg in feite is. In de praktijk is het een langzaam en pijnlijk proces waarbij de persoon vaak ook verward raakt en niet kan vasthouden aan de eigen keuze.

Onnatuurlijk proces

Verpleegkundigen die werkzaam zijn in een hospice hebben gekozen voor dit mooie beroep om mensen te begeleiden die terminaal ziek zijn. Het is een plek waar het leven tot de laatste dag geleefd wordt en gestreefd wordt naar een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven.

Dat is fundamenteel iets anders dan mensen begeleiden die zelf kiezen voor een onnatuurlijk en versneld proces van overlijden. Cicely Mary Saunders, de oprichtster van de moderne hospicebeweging, zegt het volgende: "Je doet ertoe omdat jij jij bent, en je doet ertoe tot het einde van je leven. We zullen er alles aan doen om je niet alleen te helpen om vredig te sterven, maar ook om te leven tot je dood."

Het meest zorgelijk is dat wij in feite zorg onthouden en het beleid 'niet in de waarheid' is. Dat klinkt heel veroordelend, maar wij zien het volgende gebeuren: mensen krijgen vreselijke dorst en gaan toch om drinken vragen.

Als je de keuze van deze persoon wilt respecteren, dan blijf je hem voorhouden dat hij wilde stoppen met eten en drinken en dat jij hem moet helpen om het vol te houden. Maar iemand die om drinken vraagt, wil je niets weigeren. Je hoort hier Jezus zeggen: "Ik had honger en jij gaf Mij te eten, ik had dorst en jij gaf Mij te drinken..."

Lijden opheffen

Op een gegeven moment wordt het lijden zó intens dat artsen het acceptabel vinden om te starten met palliatieve sedatie. Om daarmee te starten, moet er echter een 'refractair symptoom' zijn (waarbij de behandeling niet effectief is en/of gespaard gaat met onaanvaardbare bijwerkingen, red.). Als mensen stoppen met eten en drinken is er géén sprake van een refractair symptoom. Het lijden kan namelijk worden opgeheven als mensen weer gaan drinken.

Mensen die bewust stoppen met eten en drinken hoeven niet het ingewikkelde traject van een euthanasie-aanvraag te volgen. Het is een autonome keuze, er is geen medisch oordeel nodig maar dat vraagt wel om medische en verpleegkundige ondersteuning.

Hiermee plaats je verpleegkundigen en artsen voor een ethisch dilemma waarin keuzes van de persoon strijdig zijn met onze waarden en normen. De noodzaak is groot dat de Kerk een tegengeluid laat horen.

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad.